

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Зробимо світ кращим!

Поради з енергозбереження

Бібліотрансформер

ХАРКІВ • 2016

Стань екогероєм!

Наша планета – найдивовижніша та найпрекрасніша з усіх у Сонячній системі. Сповнена природними багатствами, вона дарує людям свіже повітря та лагідне сонячне світло, ліси та степи, гори і річки, родючу землю й питну воду.

Але через необережне та нерозважливе ставлення людини до природи, її ресурсів, з кожним роком погіршується екологічна ситуація у світі: забруднюється повітря, зникають ліси, пересихають водоймища, гинуть тварини. Ми руйнуємо довкілля нашого ж будинку, і це впливає не лише на здоров'я

планети, але й на економічну ситуацію у світі. Людина повинна пам'ятати, що використання палива, електроенергії, природного газу та інших ресурсів негативно впливає на довкілля, вичерпуються викопні види палива (природний газ, нафта, вугілля).

Ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів допоможе покращити якість життя, зберегти екосистему Землі та навіть зменшити особисті фінансові витрати.

Саме тому 2016 рік проходить під гаслом **енергозбереження**.

Енергозбереження (енергоконсервація) стосується зменшення споживання енергії за рахунок використання меншої кількості енергетичних послуг. Енергозбереження слід відрізнити від **енергоефективності**, яка стосується зменшення витрат енергії. Наприклад, менше користуватись авто – енергозбереження, а пересісти на авто з меншою потребою палива – енергоефективність. Але і енергозбереження, і енергоефективність є техніками заощадження енергії.

Результатом енергозбереження може бути зростання якості довкілля, національної безпеки, та особистої фінансової безпеки.

Лише декілька невеличких змін у побутових звичках допоможуть вберегтися від енергетичної кризи та врятувати повітря, землю і воду від небезпечного забруднення. Звісно, результати ми побачимо не одразу, але якщо кожна людина стане грамотним та свідомим споживачем енергії, потрошку, усі разом – ми зможемо **ЗРОБИТИ СВІТ КРАЩИМ!**

ББК 91.9

З 89

Зробимо світ кращим! Поради з енергозбереження : бібліотрансформер / ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для дітей» ; уклад. С. А. Кірнос, В. В. Лопата. – Х., 2016.

До комплексного бібліотечного продукту увійшли буклети, презентація та списки літератури для підлітків та вчителів, організаторів дитячого читання.

У бібліотрансформері ви знайдете поради щодо збереження енергетичних ресурсів країни, як зменшити рахунки за комунальні платежі, заощадити гроші, а також вберегти екологію нашої планети.

Матеріал підготували:	Кірнос С. А., Лопата В. В.
Редактор:	Загревська С.М.
Відповідальний за випуск:	Трохименко Г.В.

ХОБД, 2016

Зам. № 9

Тираж 50

© ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

<http://www.bibl.kharkiv.ua>

www.bibliomiste4ko.kharkiv.ua

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Вода – джерело життя

Інформаційний буклет

ХАРКІВ • 2016

З космосу наша планета виглядає блакитною, бо має велику кількість річок, озер, морів та океанів. Здається, води вже в нас вдосталь, але потрібно зважати на те, що придатної для споживання, прісної води, лише 0,6% від загальної кількості, в яку входить вода з океанів та морів.

Нераціональне використання та забруднення води є серйозною проблемою, яка може привести до катастрофи.

Жодна людина не зможе жити без чистої питної води, саме тому її збереження стосується кожного.

Як економити воду вдома:

- ✓ Закривайте крани, якщо не використовуєте воду тут і зараз.
- ✓ Під час чищення зубів використовуйте воду для того, щоб намочити зубну щітку, та не забудьте одразу закрити кран. Щоб прополоскати ротову порожнину та зуби, наберіть воду у склянку. У такий спосіб можна зберегти до 19 літрів води.
- ✓ Не вмикайте сильний струмінь води під час миття рук.
- ✓ Встановіть електронний змішувач, який буде включати воду лише тоді, коли хтось підносить руки або посуд під кран.
- ✓ Необхідно стежити за станом сантехніки та вчасно ремонтувати її. З крану, що протікає, щомісяця виливаються сотні чи й тисячі літрів води.
- ✓ Миючись щодня під душем замість ванної, ви зекономите до 400 літрів води за тиждень.
- ✓ Для миття посуду наберіть воду у раковину чи таз, а вже помивши тарілки, швидко прополіскуйте їх під проточною водою.
- ✓ Перекривайте вентиль для води, якщо залишаєте дім на кілька днів.
- ✓ Вмикайте пральну машину лише при повному завантаженні. Використання пральної машини економніше, ніж ручне прання.

Як ви можете вберегти воду від забруднення

- ✓ Намагайтеся менше користуватися побутовою хімією для миття посуду та прибирання. Більшість таких засобів є токсичними та корозійними. Замість них можна використовувати оцет або розчинену питну соду.
- ✓ Заощаджуйте електроенергію. Для її вироблення використовується рух води. Гідроелектростанції є одним з основних джерел забруднення водних ресурсів.

- ✓ Відпочиваючи біля річки, не викидайте сміття у водойми та не розкидайте його березі.
- ✓ Не користуйтеся миючими засобами у відкритих водоймах: у них немає системи очисних споруд, тому всі хімічні речовини залишаються у воді.
- ✓ Намагайтеся використовувати у побуті лише екологічно чисту продукцію.

Варто знати...

- Вода — це перше, що шукають дослідницькі групи на інших планетах.
- Понад 1 мільярд людей не мають доступу до чистої питної води.
- Близько 25 тисяч людей помирає щодня внаслідок вживання забрудненої питної води.
 - Через кран, з якого капає **вода**, марно витрачається 24 літри рідини за добу, тобто 720 літрів за місяць.
- Прийом однієї ванни — це близько 180 літрів підігрітої води, натомість душ — лише 20 літрів, що дає економію близько 500 гривень на рік.
- 75 тонн води — стільки випиває людина за все життя.
- Природний процес очищення підземних вод може тривати декілька тисячоліть.
- Кожен літр забрудненої води, потрапляючи у водойми, робить непридатними 100 літрів чистої води.
- Один грам нафти, вилитої на водну поверхню, вкриває її тоненькою плівкою на площу близько 500 гектарів.
- За останні 40 років кількість прісної води у розрахунку на кожну людину планети зменшилося на 60%.
 - 75% площі поверхні Землі вкрито водою. 97,5% водних запасів планети зосереджено в океанах та морях.
- За період з 1991 р. до 2014 р. в Україні зникло не менш 20 тисяч річок.
- 17 тисяч населених пунктів в Україні не мають якісної питної води.

Вода — це джерело життя на Землі, тому до неї потрібно ставитися дбайливо.

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Заощаджуємо електроенергію

Інформаційний буклет

ХАРКІВ • 2016

Дотримуючись усією родиною **цих простих правил щодня, можна заощадити спожиту електроенергію, кошти на її оплату, убезпечити себе від пожеж, а також вберегти довкілля від шкідливих викидів.**

- ✓ Вимикайте світло, якщо нікого немає у кімнаті.
- ✓ Використовуйте енергозберігаючі лампи. Вони допоможуть зекономити до 75-80% електроенергії, у порівнянні зі звичайною лампою.
- ✓ *Пам'ятайте, що люмінесцентні лампи наповнені парами ртуті та є екологічно шкідливими. Їх потрібно здавати до спеціального пункту утилізації. Варто встановити світлодіодні (LED) енергозберігаючі лампочки, які не містять шкідливих речовин.*
- ✓ Використовуйте природне сонячне освітлення. У кімнаті стане світліше, якщо обрати світлий колір шпалер. Слідкуйте за чистотою вікон.
- ✓ Протирайте лампочки та плафони від пилу, тоді вони світитимуть яскравіше.
- ✓ Енергозберігаючі побутові прилади мають маркування A+, A++ та A+++. Так, холодильники класу A++ споживають на 40% менше електроенергії, ніж подібні до нього прилади класу A. A+++ економить 60% енергії.
- ✓ Не варто залишати електроприлади в режимі «очікування». Телевізори, комп'ютери та іншу техніку, якщо вони не використовуються, краще повністю вимикати. А ще краще – взагалі витягнути штекер з розетки. Це не лише дозволить заощадити електроенергію, але й вбереже пристрої від впливу можливих перепадів електроенергії.
- ✓ Під час користування будь-якою побутовою технікою дотримуйтесь інструкції до неї. Наприклад, не ставте гарячу їжу до холодильника (гаряча каструля змусить холодильник працювати інтенсивніше), не залишайте його двері відчиненими надовго, а також регулярно розморожуйте. Споживання електроенергії збільшується на 15%, якщо решітка радіатора холодильника забита пилом.
- ✓ Не можна залишати прилади, що працюють від акумулятора (наприклад, мобільні телефони), увімкненими довше, ніж потрібно для повної зарядки.
- ✓ Кип'ятіть в електрочайнику саме стільки води, скільки вам потрібно на даний момент. Видаляйте накип всередині чайника, він збільшує споживання електроенергії на 10%. Кип'ятити воду на газовій плиті в 7 разів дешевше, ніж в електрочайнику, а також це в більшій мірі сприяє охороні довкілля.
- ✓ Якщо є така можливість, бажано встановити датчики руху в місцях спільного користування – коридорах, під'їзді, на сходах. У приватному будинку – біля дверей та на підвір'ї.

Варто знати...

- Зекономивши 252 кВт· год за рік, ви зменшите на 184 кг викид вуглекислого газу (CO₂) в атмосферу.
- Посадіть дерева біля вашого будинку. Поглинаючи вуглекислий газ і виділяючи кисень, вони зменшують негативний вплив забруднюючих речовин. Влітку дерево середніх розмірів за добу виділяє порцію кисню, достатню для дихання трьох людей.
- **Година Землі** (англ. Earth Hour) — щорічна міжнародна подія, започаткована WWF (World Wide Fund for Nature) Всесвітнім фондом природи, котра щорічно проводиться останньої суботи березня і закликає вимкнути необов'язкове світло та електричні пристрої на одну годину, щоб привернути увагу до екологічних проблем планети.

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Заощаджуємо тепло і газ

Інформаційний буклет

ХАРКІВ • 2016

Для опалення житлових будинків широко використовується **природний газ**. Ця корисна копалина добувається і в Україні, але вітчизняних ресурсів не вистачає на всі потреби держави, тож доводиться купувати газ і в інших країнах. Саме тому на опалення житлових будинків витрачається дуже багато коштів, а турбота про енергоефективність оселі стає ще більш актуальною.

Зарадити неефективному використанню тепла допоможуть прості поради:

- ✓ Лічильник теплової енергії допоможе заощадити кошти і платити лише за тепло, яке витратили.
 - ✓ Термостатичний вентиль на радіатор дозволить контролювати температуру в будинку, квартирі чи окремій кімнаті.
 - ✓ Опалювальні прилади та радіатори будуть більш ефективними, якщо їх не затуляти меблями і важкими шторами. Також перешкоджає тепловіддачі пил.
 - ✓ Встановіть тепловіддзеркалення на стіну за радіатором опалення.
- ✓ Щільно зачиняйте двері кімнат і квартири.
 - ✓ Більша частина тепла з будинку втрачається трьома шляхами: через двері та вікна, через дах та через зовнішні стіни. Звичайно, їх слід утеплювати.
 - ✓ Утеплити старі вікна можна поролоновими смужками. Скоротити втрати тепла до 50% допоможуть герметичні склопакети.
 - ✓ Товстий килим знижує тепловитрати, які йдуть через підлогу.
 - ✓ Не залишайте кватирки вікон відчиненими надовго. Краще провітрювати частіше, але протягом 10-15 хвилин із широко відчиненими вікнами. Так стіни оселі не встигнуть охолонути.
 - ✓ Підтримуйте температуру в житлових кімнатах не вище 21°C, а в інших приміщеннях – не нижче 13°-15°C, аби уникнути підвищення вологості.

Варто знати...

- Підвищення температури у приміщенні на один градус збільшує суму оплати за теплову енергію на 6%.
- Утепивши лише одне вікно, ви можете зекономити 50м³ природного газу за опалювальний сезон і цим знизити викид в атмосферу вуглекислого газу на 120 кг.
- На опалення приміщень витрачається четверта частина палива, що споживається в країні.

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Стрічка Мебіуса

Інформаційний буклет

ХАРКІВ • 2016

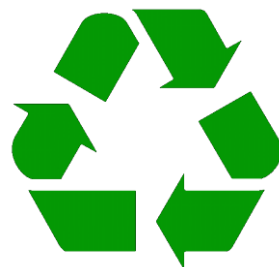

Серйозною загрозою для довкілля стає накопичення сміття. У результаті споживання людством величезної кількості енергії та ресурсів утворюється дуже багато відходів, вони забруднюють ґрунт, підземні води та виділяють у повітря шкідливі гази.

Все більше території земель доводиться відводити під сміттєзбиральники. Так, в Україні сміттєзвалища займають 7% усієї території нашої держави, тоді як площа природних заповідників становить лише 4,5%. Та найгірше те, що з кожним роком смітники невпинно розростаються.

Близько 80% усіх відходів утворюється внаслідок промислової, сільськогосподарської, або видобувної діяльності, решта 20% – це побутові відходи. Хоча останніх значно менше, але шкоди природі вони завдають також чимало. Люди не замислюючись щодня купують поліетиленові пакети, викидають з іншим сміттям пластик, папір, скляні пляшки тощо. В той час, як значну частину упаковок можна переробити та використати ще.

Переробка та повторне використання або повернення в обіг відходів виробництва чи сміття називається **рециклінг**. Символом рециклу є **стрічка Мебіуса**. Вона означає, що маркована продукція містить певну частину повторно переробленого або відновленого матеріалу.

В Європі все більшого поширення набуває сортування сміття за видами матеріалів: скло, папір, алюміній, залізо, тканини, пластик. Наприклад, у Швейцарії попередньо сортується понад 80% всього сміття. В Україні, на жаль, зустрічаються лише контейнери для пластику, але навіть із слабо розвинутою системою переробки та повторного використання побутових та інших відходів у країні, ми все одно можемо багато зробити для збереження екології довкілля.

- ✓ Скоротити кількість відходів можна, якщо купувати товари у багаторазовій тарі, наприклад, у скляних банках.
- ✓ Одноразовий пластиковий посуд для пікніка замініть на картонні тарілки та стаканчики.
- ✓ Сортуйте сміття.
- ✓ Здавайте папір, поліетилен, ПЕТ-пляшки, скло, ганчір'я, полімери (пластмаси), металеві баночки на вторинну переробку.

- ✓ Паперові відходи складайте окремо, щоб потім здати макулатуру.
- ✓ Використовуйте обидві сторони аркуша.
- ✓ Користуйтеся серветками із тканини. Вологі серветки містять пластикові волокна та хімічні речовини, які можуть викликати алергію, а також довго розкладаються.
- ✓ Лампочки, батарейки, акумулятори, ртутні термометри здавайте у спеціальні пункти прийому.
- ✓ Користуйтеся багаторазовими бавовняними сумками. Намагайтеся якомога менше купувати пластикові пакети.

- ✓ Замість батарейок використовуйте багатозарядні акумулятори. Викинуті на смітник батарейки забруднюють довкілля ртуттю.
- ✓ Не забувайте контейнери для сміття речами, якими ще можна користуватися, але вам вони вже не потрібні. Посуд, техніку, меблі, іграшки та одяг можна здати до комісійного магазину, продати в інтернеті чи віддати у благодійну організацію, дитячий будинок, школу-інтернат.

Куди здати відходи у Харкові?

дивіться на спеціальній інтерактивній мапі

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=zLzGFbcp9Hnw.k5wPsUNr6JYE>

або

<http://www.epochtimes.com.ua/maps/recycle/kharkiv.php>

Еколендінг

Комплексний пілотний проект з організації збирання ТПВ та підвищення загального рівня екологічної культури серед громади Харківського району та Харківської області.

<http://ecolanding.org.ua/>

Харків-еко

Компанія, яка займається утилізацією різних видів відходів.

<http://kharkov-eco.com.ua/about>

Варто знати...

- Виготовлення алюмінію з брухту дозволяє заощадити до 95% електроенергії, необхідної для його виплавлення з руди.
- З 1 т макулатури можна одержати 750 кг нового паперу. 1 т макулатури – це 7 збережених дерев. 25-30 років потрібно, щоб виросло дерево.
- Близько 40% всього сміття у світі – це упаковка товарів.

Види сміття і терміни його розкладання:

- Газетний папір – від 1 місяця до 1 сезону
- Папір – 2 роки
- Вироби з натуральних тканин – 2-3 роки
- Коробка з-під молока – 5 років
- Дерев'яні дошки – до 10 років
- Синтетична тканина, шкіряне взуття – до 40 років
- Пластиковий контейнер – 50-80 років
- Фольга – до 100 років
- Металеві вироби – 100 років і більше
- Гумові покриття – понад 100 років
- Електричні батарейки – до 100 років
- Пластикові пляшки – понад 100 років
- Поліетиленова плівка – 200 років
- Одноразовий підгузок – 500 років
- Алюмінієві банки – 200 – 500 років
- Скло – понад 1000 років

Екокалендар

Січень

11 січня – День заповідників

18-25 січня – Великий зимовий облік птахів

29 січня – День мобілізації зусиль проти загрози ядерної війни

Лютий

2 лютого – Всесвітній день охорони водно-болотних угідь

19 лютого – Міжнародний день захисту морських ссавців (День китів)

Березень

1 березня – Міжнародний День захисту тюленів

3 березня – Всесвітній день дикої природи

14 березня – День дій в захист річок, води і життя

20 березня – Всесвітній День Землі

21 березня – Всесвітній день лісу

22 березня – Всесвітній день водних ресурсів (День води)

23 березня – Всесвітній метеорологічний день

Остання субота березня – Година Землі

Квітень

1 квітня – Міжнародний день птахів

7 квітня – Всесвітній день Здоров'я

8 квітня – День боротьби проти ГМО

15 квітня – День екологічних знань

22 квітня – День Землі

25 квітня – Всесвітній день пінгвінів

28 квітня – День хімічної безпеки

22–29 квітня – Акція «Марш парків»

24 квітня – Всесвітній день захисту лабораторних (піддослідних) тварин

26 квітня – Роковини Чорнобильської катастрофи

Третя субота квітня – Всеукраїнський День довкілля

Травень.

3 травня – День Сонця

12 травня – День екологічної освіти

15 травня – Міжнародний день клімату

22 травня – Міжнародний день збереження біологічного різноманіття

24 травня – Європейський день парків

31 травня – Всесвітній день проти куріння

Друга субота та неділя травня – Міжнародний день мігруючих птахів

Червень

5 червня – Всвітній день охорони довкілля (День еколога)

8 червня – Всесвітній день океанів

17 червня – Всесвітній день боротьби з спустелюванням та посухами

27 червня – Всесвітній день рибальства

Липень

7 липня – день працівника природно-заповідної справи України

11 липня – Всесвітній день народонаселення

23 липня – Всесвітній день китів і дельфінів

Серпень

6 серпня – Всесвітній день боротьби за заборону ядерної зброї (День Хіросіми)

16 серпня – Міжнародний день безпритульних тварин

Вересень

1 вересня – День пам'яті видів, винищених людиною

15 вересня – День миру. День народження Грінпіс

16 вересня – Міжнародний день охорони озонowego шару

22 вересня – Всесвітній день без автомобілів

27 вересня – Всесвітній день туризму

30 вересня – 1 жовтня – Міжнародні дні спостережень за птахами

15 вересня – 15 жовтня – Місячник з охорони природи. Всесвітня акція «Очистимо планету від сміття», «Прибери планету».

Друга неділя вересня – Всесвітній день журавля

Третя неділя вересня – День працівників лісу

Остання неділя вересня – Всесвітній день моря

Жовтень

2 жовтня – Всесвітній день світських тварин

4 жовтня – Всесвітній день захисту тварин

6 жовтня – Всесвітній день охорони природних місць існування

28 жовтня – Європейський день навколишнього середовища, день без паперу

31 жовтня – Міжнародний день Чорного моря

Листопад

6 листопада – Міжнародний день попередження експлуатації навколишнього середовища під час війни та військових конфліктів

11 листопада – Міжнародний день енергозбереження

15 листопада – День рециклу

Третій четвер листопада – Всесвітній день боротьби з палінням

Остання субота листопада – День без покупок

Грудень

1 грудня – Всесвітній день боротьби із СНІДом

3 грудня – Міжнародний день боротьби проти пестицидів

5 грудня – Всесвітній день ґрунтів

10 грудня – День прав людини, Міжнародний день прав тварин

11 грудня – Міжнародний день гір

15 грудня – Всеукраїнська природоохоронна акція “Збережи ялинку”

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

ЖИТТЯ У СТИЛІ "ЕКО"

*список літератури для дітей
середнього та старшого шкільного віку*

ХАРКІВ • 2016

Життя у стилі «Еко»

Губарець В. Світ, який не повинен загинути. Людина і довкілля: сучасний аспект / В. Губарець, І. А. Падалка. – К. : Техніка, 2009. – 320 с.

Деволл В. Глубинная экология : монографія / В. Деволл, Д. Сешнс. – К. : Киевський еколого-культурний центр, 2005. – 108 с. – (Охорона дикої природи ; Вып. 51).

Звоницький Е. Супутник юного натураліста та еколога / Е. Звоницький, В. Овелян. – Х. : Наш городок, 2005. – 300 с.

Регёш Я. Зеленый ад – исчезающий рай: репортаж из тропического дождевого леса / Я. Регёш. – Будапешт, 1989. – 107 с. : ил.

Екологія и безопасность жизнедеятельности: учеб. пособие / под ред. Л. А. Журавья. – М., 2000. – 447 с.

Біда Д. Останнє попередження : [екологічна ситуація на планеті] / Д. Біда // Колосок. – 2009. – № 2. – С. 4–10. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2012/03/kolosok_2_2009.pdf.

Гессен О. Земные девушки : [опыт работы сотрудников Гринпис и Всемирного фонда дикой природы (WWF)] / О. Гессен // Cosmopolitan. – 2009. – № 6. – С. 120 – 122.

Жизнь в зеленом цвете : [как беречь экологию каждый день] // Joy. – 2012. – № 4. – С. 56 – 59.

Колісник Я. Мій дім – моя фортеця : [як зберегати хімічні продукти вдома] / Я. Колісник // Колосок. – 2015. – № 2. – С. 14 – 21. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/kolisnyk_1-2_2015.pdf.

Майбутнє енергії // Колосок. – 2014. – № 8. – С. 2 – 9. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2014/12/kolosok_08_14_ua_web.pdf.

Митрофанова В. Як допомогти довкіллю / В. Митрофанова // Однокласник. – 2015. – № 1. – С. 32 – 33.

Незвичайна мандрівка : [цікаві факти про те, як покращити екологію] // Барвінок. – 2015. – № 2. – С. 14 – 15.

Пономаренко В. Чи є у людства майбутнє? : [до чого призводить людська бездоглядність] / В. Пономаренко // Колосок. – 2009. – № 3. – С. 8–13. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2012/03/kolosok_3_2009.pdf.

Ціж Б. Використання енергії Сонця / Б. Ціж // Колосок. – 2012. – № 5. – С. 4 – 9. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2013/01/kolosok_5_sajt.pdf

Чудеса навколо нас : [збереження природи за допомогою нанотехнологій] // Колосок. – 2011. – № 2. – С. 20 – 23. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2012/05/kolosok_2_2011.pdf.

Якунов А. В. Что изучает электромагнитная экология, или Почему излучение мобильного телефона может быть опасным для здоровья / А. В. Якунов // Страна знаний. – 2012. – № 2. – С. 9 – 12.

Енциклопедії. Довідники. Підручники

Аніщенко В. О. Основи екології : навч. посібник / В. О. Аніщенко. – К. : Кондор, 2009. – 148 с.

Бедрій Я. І. Екологія : короткий навч. словник–довідник / Я. І. Бедрій, В. М. Піча. – Львів : Магнолія–2006, 2009. – 241 с. – (Вища освіта в Україні). – (Серія малих словників–довідників).

Васюкова Г. Т. Екологія : підручник / Г. Т. Васюкова, О. І. Ярошева. – К. : Кондор, 2009. – 524 с.

Природа. Екологія : для дітей сер. шк. віку / авт.–упоряд. А. А. Ходоренко ; худ. Л. Д. Киркач–Осипова. – Х.: Фоліо, 2008. – 315 с. – (Дитяча енциклопедія).

Я пізнаю світ. Екологія : дитяча енциклопедія / авт.–упоряд. О. Є. Чижевський. – К. : Школа, 2005. – 414 с. : іл. – (Я пізнаю світ).

Електроенергія

Малинич С. Світло у нашій оселі : [історія виникнення і розповсюдження світла] / С. Малинич // Колосок. – 2015. – № 3. – С. 2 – 9. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/kolosok_03_2015_web.pdf.

Шарий А. Зробимо світ яскравішим! : [винайдення електрики] / А. Шарий // Колосок. – 2010. – № 5. – С. 4–9. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2012/05/kolosok_5_2010.pdf.

Живильна вода

Котляр А. М. Современные проблемы питьевой пресной воды / А. М. Котляр. Х. : Факт, 2002. – 232 с.: ил.

Антонюк Н.Г. Вода – ценный минерал Земли / Н. Г. Антонюк // Страна знаний. – 2014. – № 8. – С. 12 – 15.

Біда Д. Сколько льда на земле : [вода] / Д. Біда // Колосок. – 2013. – № 6. – С. 26 – 33. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2013/09/kolosok_06_13_ua_web.pdf.

Біда Д. Шукайте воду : [цікаве про воду] / Д. Біда // Колосок. – 2012. – № 12. – С. 4 – 9. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2013/01/kolosok_12_s2.pdf.

Кошляков О. Є. Вода – "кров" землі / О. Є. Кошляков // Країна знань. – 2006. – № 6. – С. 20 – 23.

Тасмне життя води // Планета знань. – 2007. – № 5. – С. 16 – 17.

Такі різні обличчя води : [кругообіг води] // Колосок. – 2015. – № 4. – С. 10 – 11. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/kolosok_2015_04_web.pdf.

Ціж Б. Історія водяного млина / Б. Ціж // Колосок. – 2015. – № 1. – С. 2 – 7. – Режим доступу: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/kolosok_2015_01_ua_web.pdf.

Якунов А.В. Что мы знаем и чего не знаем о воде / А. В. Якунов // Страна знаний. – 2015. – № 2. – С. 7 – 10.

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

На шляху до енергоефективності

список літератури для вчителів та вихователів

Зміст

Енергозбереження	23
Словники та енциклопедії	24
Виховання екологічної культури у школі.....	24
Конспекти уроків.....	25
Водні ресурси.....	26
<i>Конспекти уроків.....</i>	26
<i>Сценарії.....</i>	26
Виховні заходи. Сценарії.....	27
Корисні посилання	28

Енергозбереження

Енергозбереження: історія успіху українських міст / О. Ремінська, І. Єременко. – К. : НЕЦУ, 2014. – 33 с. : іл.

Енергонезалежність – наша спільна справа! : буклет [Електронний ресурс] / Національний екологічний центр України. – Режим доступу : <http://necu.org.ua/enerhonezalezhnist-nasha-spilna-sprava-2/>. – Назва з екрану.

Мінджов К. Ми не можемо жити без енергії : методичні рекомендації та матеріали лекції / К. Мінджов, А. Кері, А. Щербаков, С. Степаненко // Зелений пакет [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://greenpack.in.ua/upload/iblock/339/33949dfda8a5d2919ee30b22e31212ac.pdf>. – Назва з екрану.

Семиноженко В. П. Энергия и жизнь. Экология и будущее / В. П. Семиноженко, П. М. Канило, А. И. Ровенский. – Х. : Фолио, 1997. – 176 с.

Утеплення будинку : комфорт і економія / Н. Шольтишик, М. Глас, С. Ярний. – К. : НЕЦУ, 2014. – 56 с. : іл.

Энергия. Экология. Будущее / В. П. Семиноженко, П. М. Канило, В. Н. Остапчук, А. И. Ровенский. – Х. : Прапор, 2003. – 464 с.

Боброва Е. Уроки "живой планеты" : [о необходимости ресурсосбережения (вода и электроэнергия); взаимосвязь экономики и экологии] / Е. Боброва // Библиотека. – 2008. – № 4. – 57 – 59.

Віленчук О. Гармонізація єдиного еколого-економічного простору України / О. Віленчук // Економіка України. – 2009. – № 3. – С. 88 – 91.

Екологічні дати року // Світ виховання. – 2015. – № 3-4. – С. 7 – 69.

Енергія в навколишньому світі // Позакласний час. – 2012. – № 17. – С. 141 – 150.

Коваленко Г. И. Энергетический кризис / Г. И. Коваленко // Коваленко Г. И. Безопасность жизнедеятельности человека : конспект лекций : Ч. 1 / Г. И. Коваленко, Э. Н. Матицын, Ф. В. Мусияченко. – Х. : Инжэк, 2005. – С. 85 – 88.

Я і енергія // Світ виховання. – 2015. – № 5 – 6. – С. 7 – 56.

Словники та енциклопедії

Екологічна енциклопедія. Т. 1 : (А-Е) / гол. ред. А. В. Толстоухов. – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2007. – 432 с.

Екологічна енциклопедія. Т. 2 : (Є-Н) / гол. ред. А. В. Толстоухов. – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2007. – 416 с.

Екологічна енциклопедія. Т. 3 : (О-Я) / гол. ред. А. В. Толстоухов. – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2008. – 472 с.

Екологічне право України в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / Гетьман А. П. [та ін.]. – Х. : Одісей, 2008. – 480 с.

Мусієнко М. М. Екологія : тлумачний словник / М. М. Мусієнко, В. В. Серебряков, О. В. Брайон. – К. : Либідь, 2004. – 376 с.

Виховання екологічної культури у школі

Бычкова Е. Что нужно знать школьнику об экологии : руководство для работников детских и школьных библиотек и педагогов доп.образования / Е. Бычкова, А. В. Крюкова. – М. : Чистые пруды, 2009. – 32 с.

Руденко Л. Д. Взаємодія сім'ї і школи у формуванні екологічної компетентності школярів : метод. посіб. для вчителя / Л. Д. Руденко. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 32 с.

Учимся решать экологические проблемы : метод. пособие для учителя / Д. С. Ермаков и др. – М. : Школьная пресса, 2002. – 112 с.

Азарова С. М. Формуємо ціннісне ставлення до природи / С. М. Азарова // Педагогічна майстерня. – 2015. – № 12. – С. 33 – 37.

Виховуємо екологічну культуру : [список художньої літератури про природу] // Шкільна бібліотека. – 2008. – № 11. – С. 40.

Вороненко Т. Екологічні знання як компонент екологічної освіти і виховання / Т. Вороненко // Рідна шк. – 2012. – № 3. – С. 21 – 24.

Горбачова О. Ю. Формування у школярів соціальних компетентностей засобами проектної діяльності екологічного спрямування / О. Ю. Горбачова // Виховна робота в школі. – 2016. – № 3. – С. 2 – 4.

Драгомирецька О. Виховання екологічної культури молоді: пошук науково-методичних підходів / О. Драгомирецька // Рідна шк. – 2010. – № 10. – С. 78 – 80.

Дубчак В. Аспекти ділової гри в екологічному вихованні учнів / В. Дубчак // Рідна шк. – 2014. – № 10. – С. 75 – 79.

Дулій В. Методика дослідницької еколого-натуралістичної роботи старшокласників / В. Дулій // Рідна шк. – 2011. – № 12. – С. 64 – 66.

Козинець А. Виховати почуття особистої відповідальності за стан довкілля : [з досвіду роботи еколого-натуралістичних закладів Черкащини] / А. Козинець // Рідна шк. – 2010. – № 10. – С. 58 – 60.

Коломієць Г. В. Екошкола: екологія душі, свідомості й середовища / Г. В. Коломієць // Обдарована дитина. – 2013. – № 6. – С. 3 – 6.

Колонькова О. Сходінками самовиховання : формування екологічно доцільної поведінки підлітків і старшокласників / О. Колонькова // Шкільний світ. – 2010. – № 6. – С. 1 – 5.

Леонтенко О. І. Виховання екологічної культури / О. І. Леонтенко // Шкільна бібліотека. – 2008. – № 11. – С. 39 – 40.

Пустовіт Г. Один з підходів до конструювання змісту навчальних програм екологічного спрямування / Г. Пустовіт // Рідна шк. – 2012. – № 3. – С. 7 – 12.

Семенюк Н. А. Еколого-краєзнавчі проекти як засіб формування громадянської компетентності школярів / Н. А. Семенюк // Все для вчителя. – 2015. – № 6. – С. 32 – 33.

Скиба М. Формування в учнів екологічних понять у процесі вивчення природознавства (5 клас) / М. Скиба // Рідна шк. – 2011. – № 7. – С. 43 – 47.

Скиба М. Формування в учнів екологічних понять у процесі вивчення природознавства (6 –й клас) / М. Скиба // Рідна шк. – 2011. – № 8. – С. 41 – 44.

Стецюк Л. В. Тиждень екології в системі виховання екологічної культури учнів / Л. В. Стецюк // Виховна робота в школі. – 2015. – № 10. – С. 8 – 12.

Ульянова О. Формування урбоекологічної культури в позашкільному закладі освіти / О. Ульянова // Рідна шк. – 2010. – № 10. – С. 61 – 62.

Усенко О. Використання народних традицій в екологічному вихованні молоді. / О. Усенко // Шкільна бібліотека. – 2009. – № 7. – С. 70

Черевко Л. А. Екологічне виховання учнів у навчально-виховному процесі / Л. А. Черевко // Обдарована дитина. – 2010. – № 3. – С. 19 – 25.

Шевченко В. А. Екологічна стежка як засіб формування екологічно грамотної особистості / В. А. Шевченко, Г. С. Зоря // Педагогічна майстерня. – 2015. – № 11. – С. 37 – 41.

Яковлев В. Інтеграція еколого-натуралістичної діяльності в освітній простір Луганщини / В. Яковлев // Рідна шк. – 2010. – № 10. – С. 39 – 44.

Конспекти уроків

Бобрулько А. В. Біодеградуєчі матеріали – технології майбутнього / А. В. Бобрулько, Н. Г. Бобрулько // Все для вчителя. – 2013. – № 6. – С. 139 – 143.

Бойко О. Ю. Роль хімії та суспільства у розв'язанні глобальних екологічних проблем : [урок, тести] / О. Ю. Бойко // Все для вчителя. – 2013. – № 6. – С. 16 – 19.

Варакута О. Урок на тему "Електроенергетика України" // Географія та основи економіки в шк. – 2006. – № 8. – С. 21 – 25.

Іванович О. З думкою про майбутнє... : урок-конференція / О. Іванович // Виховні години для сучасних дітей: 9–11 класи. – Київ, 2008. – С. 57–62.

Каленченко О.Г. Надзвичайні екологічні ситуації : [екологічні кризи] / О. Г. Каленченко // Позакласний час. – 2011. – № 4. – С. 64.

Куриленко Л. В. Як пов'язані довкілля і здоров'я людини : [урок] / Л. В. Куриленко // Все для вчителя. – 2012. – № 19. – С. 70 – 72.

Лукашова В. В. Хімія та екологія / В. В. Лукашова // Все для вчителя. – 2010. – № 16. – С. 64 – 66.

Навколишнє середовище і відходи // Позакласний час. – 2012. – № 1. – С. 129 – 138.

Навколишнє середовище і наше здоров'я : [бесіди] // Позакласний час. – 2012. – № 9. – С. 131 – 150.

Падалиця В. Г. Поняття "Геоєкологічна ситуація". Основні забруднювачі навколишнього середовища, їх показники : [урок] / В. Г. Падалиця // Все для вчителя. – 2010. – № 7. – С. 54 – 58.

Парфілова А. В. Електроенергетика України : [конспект уроку] / А. В. Парфілова // Все для вчителя. – 2015. – № 11. – С. 23 – 24.

Фаєвська Т. Нетрадиційні джерела енергії. Шляхи енергозбереження в Україні / Т. Фаєвська // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2005. – № 38. – С. 9–11.

Чуйкова Н. А. Глобальные проблемы человечества : [урок] / Н. А. Чуйкова // Все для вчителя. – 2010. – № 7. – С. 63 – 65.

Водні ресурси

Ольчадаєвська В. М. Забруднення навколишнього середовища. Вода – необхідна складова життєзабезпечення людини / В. М. Ольчадаєвська, К. М. Венжега // Безпека життєдіяльності. – 2007. – № 5. – С. 41 – 46.

Просекова О.А. Такая загадочная вода : [природные открытия] / О. А. Просекова // Читаем, учимся, играем . – 2015. – № 3. – С. 74 – 80.

Руднєв Є. Вода і життя : про роль води в житті людини / Є. Руднєв // Безпека життєдіяльності. – 2004. – № 7. – С. 30 – 32.

Чиста вода – це ваше здоров'я // Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 3. – С. 25.

Конспекти уроків

Андрущакевич О. А. Вода – важливий природний оксид : [розробка рольового уроку] / О. А. Андрущакевич // Все для вчителя. – 2013. – № 6. – С. 5 – 8.

Мельник І. П. Водні рослини та якість води / І. П. Мельник // Все для вчителя. – 2008. – № 6. – С. 105 – 106.

Навколишнє середовище і вода : бесіди з учнями // Позакласний час. – 2012. – № 3. – С. 49 – 58.

Свиридова О. Водні ресурси України: екологічні проблеми та шляхи раціонального використання й охорони : [розробка уроку] / О. Свиридова // Географія та основи економіки в шк. – 2005. – № 8. – С. 27–29

Хай вічно струмує чиста вода : [22 березня – Всесвітній день води] // Позакласний час. – 2013. – № 3. – С. 41 – 48.

Сценарії

Антонець В. М. Розлилися води : [сценарій] / В. М. Антонець // Позакл. час. – 2007. – № 3. – С. 35 – 37

Герман В. Д. Вода – джерело життя : [сценарій] / В. Д. Герман // Все для вчителя. – 2009. – № 5. – С. 62 – 65.

Дух воды : [сценарій] // Позакл. час. – 2007. – № 5. – С. 99 – 100.

Кирасирова Л. Н. Без воды нет жизни : [познавательная игра, посвященная охране водных ресурсов, для учащихся 5 – 7 кл.] / Л. Н. Кирасирова // Читаем, учимся, играем . – 2012. – № 10. – С. 78 – 83.

Набиуллина Р.М. H₂O – живительная влага : [конкурсная программа для учащихся 10–11 кл.] / Р. М. Набиуллина // Читаем, учимся, играем. – 2007. – № 12. – С. 100–104.

Настека В.О. Вода – найденовижніша речовина на Землі : [сценарій] / В. О. Настека // Все для учителя. – 2006. – № 19. – С. 29 – 30.

Пешкун Л. Г. Спасательная экспедиция «H₂O» : [театрализованное мероприятие, посвященное охране водных ресурсов, для 5 – 8 кл.] / Л. Г. Пешкун // Читаем, учимся, играем . – 2012. – № 12. – С. 73 – 79.

Худякова Н. К. Чистый родник в твоём доме : экологический вечер учащихся 5–8 кл. / Н. К. Худякова // Читаем, учимся, играем. – 2008. – № 12. – С. 96–98.

Виховні заходи. Сценарії

Виховні заходи з екології. – К. : Шкільний світ, 2012. – 126 с. – (Шкільний світ. Бібліотека ; № 9, 2012).

Пустовіт Н. А. Екологічні задачі, ігри та вікторини / Н. А. Пустовіт, З. Н. Плечова, О. Л. Пруцакова. – К. : Шкільний світ, 2013. – 110 с. – (Хімія. Біологія. Бібліотека).

Экологические даты и праздники : сценарии / сост. Э. А. Морозова, В. П. Сошнина. – Курск : [б. и.], 2007. – 27 с.

Юні екологи : збірник / упоряд. О. С. Ониськів. – Х. : Ранок, 2010. – 128 с. – (Шкільна агітбригада).

Булатова Т. А. День борьбы с мусором : [сценарий] / Т. А. Булатова // ПедСовет. – 2014. – № 4. – С. 2 – 3.

Гайдай Л. М. Екологічний бумеранг : сценарій / Л. М. Гайдай // Шк. бібліотека. – 2012. – № 7. – С. 105 – 107.

Добродомова В. Н. Живи, планета Земля! : [защита природы] / В. Н. Добродомова // Читаем, учимся, играем. – 2014. – № 2. – С. 106 – 111.

Кіріченко Т. Б. Квест "Пошук скарбів" : присвячений Всесвітньому дню Землі (22 квітня) / Т. Б. Кіріченко // Педагогічна майстерня. – 2015. – № 11. – С. 42 – 45.

Казанцева И. Л. Поколение NEXТ. Выбор : [театрализованная постановка о добре, зле и бережном отношении к природе для 9 – 11 кл.] / И. Л. Казанцева // Читаем, учимся, играем. – 2012. – № 11. – С. 32 – 35.

Кожевнікова Т. М. Царство природы : пізнавальна гра до Дня довкілля / Т. М. Кожевнікова // Виховна робота в школі. – 2016. – № 3. – С. 26 – 28.

Козлюк С. А. Наша планета – колыска життя : [сценарій] / С. А. Козлюк // Позакласний час. – 2010. – № 3. – С. 23 – 25.

Пешкун Л. Г. Жалобы природы : [театрализованное представление для учащихся 4 – 5-х кл.] / Л. Г. Пешкун // Читаем, учимся, играем. – 2012. – № 10. – С. 88 – 91.

Приходько В. В. Глобальні проблеми людства : [науково-практична конференція] / В. В. Приходько // Все для учителя. – 2015. – № 1. – С. 70 – 75.

Ходаківська О. М. Ми позичили Землю у своїх дітей : [сценарій до дня Землі] / О. М. Ходаківська // Виховна робота в школі. – 2016. – № 3. – С. 29 – 33.

Шеремет О. В. Книга людської совісті : виховний екологічний захід / О. В. Шеремет // Позашкільна освіта. – 2015. – № 1. – С. 24 – 28.

Ясинська Н. В. Квест "Проблеми охорони природи в Україні" / Н. В. Ясинська // Позашкільна освіта. – 2015. – № 12. – С. 36 – 38.

Корисні посилання

- Екологічне виховання
<http://pryroda.in.ua/ecovyhovannia/>
- Новий навчально-методичний комплекс «Зелений пакет»
<http://greenpack.in.ua/>
- Екологічний клуб «Еремурс»
<http://eremurus.org/>